

COLUMN 44 - NATUURBEGRAAFPLAATSEN: DE DOOD VOOR ONS FUNERAIR ERFGOED?

1. reglement:

Het graf moet opgaan in de natuur

Er is een trend gaande richting natuurbegraafplaatsen. Opeens lijkt het een hype te worden. U heeft het vast ook al geconstateerd, het staat in alle kranten. Overgewaaid uit Engeland? Of is hier iets anders aan de hand? Is er werkelijk opeens zo'n grote vraag of is hier sprake van een aanbod om de vraag te creëren? In tijden van schaarste is het leuk om geld te genereren met een creatief plan. Maar in geval van natuurbegraafplaatsen gaat dat wel ten koste van diverse andere zaken. En een hype kent vaak genoeg vele spijtoptanten.

De krantenkoppen en nieuwsbrieven vertellen het ons:

Natuurbegraven, Teruggave aan de natuur, Natuurmonumenten opent natuurbegraafplaatsen, Voor eeuwig de mooiste plek, Veel meer natuurbegraafplaatsen erbij.

Met verbazing en zeer gemengde gevoelens neem ik hier kennis van. Tenslotte ben ik (zijn wij) niet voor niets lid van Vereniging De Terebinth, die zich inzet voor het behoud van de funeraire cultuur, ons funerair erfgoed, in Nederland.

U weet wel, het behoud van waardevolle begraafplaatsen en grafmonumenten, het stenen archief/de geschiedenis van ons allen, de genealogische bron voor familieonderzoek en de heraldiek, de gratis te bezoeken beeldentuinen met uitingen van alle kunststromingen, een plaats waar we kunnen rouwen en herinneren, waar we prachtige symboliek en poëzie kunnen vinden, waar anekdotes en verhalen te krijgen zijn over het leven van hen die daar liggen, waar diverse uitingen van landschapsarchitectuur te bewonderen zijn, waar we verschillen in religie kunnen waarnemen, waar onze multiculturele samenleving onze verschillen in grafcultuur laten zien, waar grafische vormgeving in belettering te vinden is, waar emotie uiting vindt in grafsieraden, waar ook humor in graf-schriften te lezen is, waar een bijzondere biotoop heerst die specifiek is voor begraafplaatsen en bijzondere mossen en bijen, waar bijzondere bomen staan en veel bloemen bloeien, waar fotogenieke schoonheid heerst door de aanwezigheid van verstilde monumenten, waar we kunnen mijmeren over het leven en last but not least is het een plek waar onze doden rusten en die we naar behoefte gemakkelijk kunnen terugvinden.

Snapt u, dat is een begraafplaats, dat is onze funeraire cultuur, dat is ons funerair erfgoed. Voordat wij ons zomaar allemaal massaal en anoniem laten begraven in de natuur en achter een hype aanlopen, zou ik toch iedereen met een funerair hart willen uitnodigen tot een discussie hierover.

Vereniging Natuurmonumenten (en niet alleen zij) ziet zo'n 'tijdelijke begraafplaats' (maar volgens hen toch eeuwigdurend) wel zitten. Het levert geld op, dat is duidelijk, dat overigens weer gebruikt zal gaan worden om de *natuur* te ontwikkelen en te behouden. Maar helaas niet de *funeraire cultuur*.

Dat is een ander vakgebied.

Wat gebeurt er met deze funeraire cultuur als men zich massaal laat begraven in de natuur? Zijn we bezig met een overschakeling van funeraire *cultuur* naar funeraire *natuur*? Is dat wenselijk? Wat brengt ons dat? En vooral ook, wat neemt het ons af (zie boven)?

2. reglement:
**Traditionele grafmonumenten
of religieuze graftekens,
zoals kruisen of Boeddhabeelden
zijn niet toegestaan**

In de natuur mogen geen graftekens worden geplaatst, hooguit een snel vergankelijk houten gedenktekentje (een houten schijfje plat op de grond).

Geen knuffels, geen foto's, geen kleine aandenkens, geen markeringen, geen uiting van persoonlijke rouw. Het moet *natuur* blijven.

Wat is er mis, vraag ik mij af, met een steen als gedenkteken? Sorry hoor, maar een steen is geen storende factor in de natuur.

Bovendien, laat aan de argeloze wandelaar eerlijk zien wat daar gebeurt, wat is daar op tegen?

Het Terebinthboek *Over 25 jaar, de toekomst van de funeraire cultuur* besteedt aandacht aan het fenomeen natuurbegraafplaatsen, maar het neemt nu wel opeens een heel grote vlucht. Is het grote geld ontdekt? Is er wel behoefte aan? En dan zo grootschalig, want er komen er veel. Wordt de behoefte opgeroepen?

Waar is dan nog over 25 jaar de funeraire cultuur te vinden als er geen grafteken meer geplaatst mag worden of allang weer vergaan is? Wat doet men met de steeds weer geconstateerde behoefte aan (het markeren van) een eigen plekje? Zoals er zoveel spijtoptanten zijn (waaronder ik) als de ouders (of kinderen, andere geliefden) zijn verstrooid en je hebt geen idee meer waar dat was? Wat helpt het dan nog om ergens een bankje met een naamplaatje, een rozenstruik, een boom elders te plaatsen? Overigens mag een steen wel, als u die maar bij de begraafplaats haalt; ze liggen bij de ingang.

Die behoefte aan dat eigen plekje zie je op elke begraafplaats, vooral ook op uniforme begraafplaatsen, waar door middel van kleine frutsels toch wordt gepoogd iets eigens aan te brengen ook al zeggen de begraafplaatsverordeningen dat dit niet mag.

Nabestaanden kunnen op sommige natuurbegraafplaatsen de plek terugvinden via een GPS-systeem. Ik voorspel u dat u -wandelaar- die ook zonder GPS zult kunnen vinden: er zullen knuffels komen te liggen! Sterker nog: ze liggen er al!

De beheerders, las ik ergens, zeggen dat de nabestaande het niet snapt met het markeren van het eigen plekje. Ik kijk er anders tegen aan en ik zeg, de beheerder snapt het niet.

Komen we over 25 jaar tot de ontdekking dat 'terug naar de natuur' ook zijn niet gewenste keerzijde heeft?

Mijn epiloog in ons 'over 25 jaarboek' heet: *De geschiedenis van de toekomst*. Wij maken nu met zijn allen de geschiedenis van de toekomst. Gaan we de funeraire cultuur begraven? Stoppen we met ons funeraire erfgoed? Gaan we genealogisch onderzoek dwarszitten? Sluiten we ons stenen archief? Waar blijft de geschiedenis van de stad of streek als we geen gegevens meer kunnen terugvinden? Hoe graag bezoeken we niet onze 'helden', die belangrijk voor ons waren?

De Terebinth is o.a. opgericht om het taboe rond dood en begraafplaats te doorbreken. Gaan we nu terug naar af als we de dood onherkenbaar begraven? De Terebinth heeft heel veel kennis over begraafplaatsen en ons funerair erfgoed. Zij heeft er verstand van. Heeft bijvoorbeeld Natuurmonumenten meer verstand van begraafplaatsen dan De Terebinth? Onze vereniging heeft in die natuurgebieden niets te vertellen en niets te adviseren en niets te behouden.

3. reglement:
**Niet toegestaan zijn (...)
witte kiezelsteentjes, glas,
felgekleurde objecten
en overdaad op de graven**

Of is onze funeraire toekomst echt 'voor eeuwig zand (gras, bos)' erover en herdenken we dan alleen nog virtueel? Gaan we heus terug naar anoniem begraven? Wie wil dat echt?

Hoe vind je het om te wandelen in de natuur en niet te weten of je over graven loopt, of bovenop een kist of een urn staat?

Zwijnen zullen zo diep niet wroeten, maar vossen ook niet? Hoe diep is hun hol...? Hoewel ... niet klagen ... dat is pas echt terug naar de natuur.

In mijn epiloog zeg ik al dat ik bang ben dat we de waarde van begraafplaatsen minder zullen gaan inzien, maar zo gaat het wel erg hard. Ik zeg daar ook dat de historische begraafplaatsen zeer de moeite van het behouden waard zijn, maar ook wat wij er NU van maken! Dat is immers onze funeraire toekomst!

Wat valt er te behouden als wij er allemaal natuurbegraafplaatsen van maken?

Hebben die natuurgebieden dan wel eeuwigheidswaarde (eeuwigduurende waarde) of zitten we over een X-aantal jaren te kijken met gebieden waar her en der lichamen verstrooid liggen begraven?

Wat moeten we daar dan mee doen als de bestemming toch moet wijzigen? Dat laatste is echt niet ondenkbaar in Nederland. Wegenaanleg, projectontwikkelaars ...

Wilt u op een gewone begraafplaats ook 'eeuwigduurende rust'? Dat kan. Gewoon elke tien of twintig jaar de grafrechten verlengen in plaats van een groot bedrag ineens neerleggen.

Wilt u op een gewone begraafplaats natuur, dat kan, die is er meestal al.

Een ander artikel in een krant kopt: *Begraafplaatsen worden te duur*. Hoezo worden begraafplaatsen te duur? Dat cremen goedkoper is dan begraven weten we allemaal wel, maar weet u wat een plekje in de natuur u kan gaan kosten? Dat kan ook € 10.000,- zijn.

Goedkopere plekjes zijn er ook, maar u hoeft toch ook niet per se de duurste begraafplaats uit te kiezen.

Ik heb niks tegen een enkele natuurbegraafplaats als iemand daar om diverse redenen en vooral doordacht en met aandacht voor de nabestaanden voor kiest. Ik heb iets tegen vraag creëren omwille van de eurotekens.

Ik herhaal maar eens de slotzin van mijn epiloog: *Terebinth, let op uw zaak, waak over ons aller funerair (=cultureel) erfgoed, want dat zijn wij.*

Doe het voor de generaties na ons.

FOTOREPORTAGE

Foto's genomen op de natuurbegraafplaatsen Bergerbos in St. Odiliënberg, Venlo-Maasbree en Weverslo in Heide.

1. reglement:

Het graf moet opgaan in de natuur

2. reglement:

Traditionele grafmonumenten of religieuze graftekens, zoals kruisen of Boeddhabeelden zijn niet toegestaan

3. reglement:

Niet toegestaan zijn (...) witte kiezelsteentjes, glas, felgekleurde objecten en overdaad op de graven

